

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 503/2024-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jánom Foltánom, advokátom, SNP 708, Galanta, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tost 31/2023 z 13. decembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tost 31/2023 z 13. decembra 2023 (ďalej len „namietané uznesenie“).
2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je pred Špecializovaným trestným súdom vedené trestné stíhanie, a to na základe obžaloby podanej pre trestné činy hanobenia národa, rasy a presvedčenia a schvaľovania trestného činu. Špecializovaný trestný súd uznesením sp. zn. 1T/8/2023 z 26. septembra 2023 (ďalej len „prvostupňové uznesenie“) podľa § 241 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku predmetnú trestnú vec postúpil príslušnému súdu, a to Mestskému súdu Bratislava I. Na základe sťažnosti prokurátora najvyšší súd namietaným uznesením prvostupňové uznesenie podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku zrušil.

II. Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje, že sa rozhodovania o jeho sťažnosti uplatnenej prokurátorom proti prvostupňovému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu pred najvyšším súdom zúčastnil špecifikovaný sudca, u ktorého podľa presvedčenia sťažovateľa existujú pochybnosti o jeho objektívnosti a nestrannosti. Na tomto mieste prezentuje skutočnosti týkajúce sa jeho bývalej činnosti predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, pri ktorej sa vyskytli situácie osvedčujúce podľa mienky sťažovateľa negatívny postoj špecifikovaného sudcu k jeho osobe. V uvedených skutočnostiach vidí porušenie svojich označených práv a upozorňuje na judikatúru ústavného súdu, v zmysle ktorej je povinnosťou štátu zabezpečiť každému účastníkovi právo na spravodlivý výsledok konania.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Uznesením ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 495/2024 z 19. septembra 2024 s odkazom na § 49 ods. 1 prvej vety zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) bol z rozhodovania vo veci sťažovateľa vylúčený sudca II. senátu ústavného súdu Ľuboš Szigeti, ktorého v súlade s čl. III bodom 2 písm. b) a c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2024 do 31. decembra 2024 nahradila sudkyňa Jana Baricová, členka prvého senátu.

5. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v trestnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne pozri sp. zn. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019).

6. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí (IV. ÚS 187/09, III. ÚS 421/2016).

Spravidla až po skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci [(orgánov činných v trestnom konaní a súdov) II. ÚS 412/2023].

7. Základné právo na súdnu ochranu (právo na spravodlivý proces) je „výsledkové“, t. j. musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie bude ako celok spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, III. ÚS 421/2016, II. ÚS 412/2023).

8. Ústavný súd k okolnostiam sťažovateľovej veci uvádza, že predmet konania – rozhodovanie o postúpení veci príslušnému súdu – nemožno stotožňovať s predmetom konania o trestnom obvinení. Konanie, v rámci ktorého sa rozhoduje o postúpení veci, resp. o otázke príslušnosti súdu, končí rozhodnutím, ktorým vec je alebo nie je postúpená inému súdu. Toto rozhodnutie však nie je rozhodnutím o otázke tvoriacej predmet trestného konania. Konanie o príslušnosti (postúpení veci) preto predstavuje čiastkový procesný postup všeobecného súdu smerujúci k rozhodnutiu slúžiacemu na zabezpečenie rozhodovania trestnej veci príslušným súdom, resp. zákonným sudcom, a teda v konečnom dôsledku k spravodlivému rozhodnutiu, čo sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti, poukazujúc na judikatúru ústavného súdu, akcentuje. Kvalita rozhodovania súdu o postúpení veci tak nachádza svoj odraz i v kvalite meritórneho rozhodnutia v konaní, v ktorom sa prejednáva samotné trestné obvinenie (III. ÚS 30/2010, III. ÚS 421/2016, II. ÚS 412/2023). V spojitosti s tým ústavný súd zastáva názor, že namietané uznesenie najvyššieho súdu by mohlo zakladať porušenie označeného práva sťažovateľa „na spravodlivý výsledok konania“ len v prípade, ak by bolo spojené s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľa, ktorý bol týmto uznesením spôsobený, pričom by sa negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania (rozhodnutie o trestnom obvinení) a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach (III. ÚS 30/2010, III. ÚS 421/2016, II. ÚS 412/2023), čo nie je sťažovateľov prípad.

9. Ústavný súd poukazuje v prvom rade na ustanovenia § 306 a nasledujúce Trestného poriadku, podľa ktorých je opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, pričom obžalovaný ako osoba oprávnená podať odvolanie proti výroku rozsudku, ktorý sa ho priamo dotýka, môže toto odvolanie podať pre nesprávnosť výroku, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba. V nadväznosti na to odkazuje v konkrétnosti na ustanovenia § 321 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorých odvolací súd zruší napadnutý rozsudok (okrem iných prípadov) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby. Ďalej poukazuje na § 368 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého možno podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa ustanovení § 371 Trestného poriadku. V nadväznosti na to odkazuje na § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku, v zmysle ktorého sa rozhodnutím podľa ods. 1 § 368 Trestného poriadku rozumie (okrem iných) aj rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa

písmen a) [rozsudok a trestný rozkaz] až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol. Napokon v tomto kontexte ústavný súd poukazuje na § 371 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak o veci rozhodol nepríslušný súd.

10. Z jednotlivých ustanovení Trestného poriadku citovaných v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že skutočnosti namietané sťažovateľom, a to prezentované obavy o nespravodlivom výsledku meritórneho konania z dôvodu obavy o správnosti vyriešenia otázky príslušnosti súdu pre nedostatok nestrannosti sudcu rozhodujúceho o otázke postúpenia veci sťažovateľa (príslušnosti súdu), potenciálne zakladajú (pozn. nie bez ďalšieho preukazujú) dôvod na podanie odvolania, prípadne dovolania v ďalšej etape trestného konania. Platná právna úprava trestného konania teda sťažovateľovi umožňuje v nasledujúcich štádiách trestného konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv prostredníctvom riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku – odvolania a dovolania, na základe podania ktorých je odvolací súd, prípadne dovolací súd oprávnený a povinný preskúmať opodstatnenosť prezentovaných obáv sťažovateľa o nesprávnosti rozhodnutia otázky príslušnosti súdu v dôsledku zaujatosti člena senátu rozhodujúceho o predmetnej otázke príslušnosti.

11. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ má v systéme trestného konania k dispozícii účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv, a to v prípade uznania jeho argumentácie všeobecným súdom oprávneným konať o jeho prípadnom odvolaní či dovolaní. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa a neprípustne si tak predčasne uzurpoval právomoc všeobecných súdov. Ústavný súd pripomína, že nevyužitie označenej možnosti ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

12. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako neprípustnú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietol.

13. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. novembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu